2025-03-06

Signe Bergner, en av alla de kvinnor som historien glömt

När Ragnar fick tag i en koffert med brev och almanackor upptäckte han att den person som han höll på att kartlägga för ett romanprojekt var en av alla de bortglömda kvinnorna som gjorde en ideell insats och engagerade sig i kvinnornas och barnens situation runt förra sekelskiftet.

Kvinnan hette Signe Bergner och hon kunde ha skrivit många saker i sitt CV. Hon föddes 1881 i Sveg som oäkta dotter till en frånskild kvinna och den tillförordnade distriktsläkaren som hade fru och tre barn i Lund. Fadern dog två veckor efter hennes födelse och därför lämnades hon vid två månaders ålder till det barnlösa kyrkoherdeparet Bergner i Lillhärdal.

Efter uppväxt hos fosterföräldrarna i Lillhärdal, Arnäs och Berg studerade hon på Skolan för Huslig Ekonomi i Uppsala och till handarbetslärarinna i Stockholm. Därefter startade hon Wasastadens Wäf- & handarbetsskola som tjugoåring. Verksamheten bar sig inte och hon sadlade om och examinerades som Gymnastikdirektör i maj 1905. Någon vecka efter examen gifte hon sig med geologen Johan Gunnar Andersson. Mannen blev följande år chef för Sveriges Geologiska Undersökning och titulerades professor. Det innebar att Signe, som var aktiv i Fredrika Bremerförbundet, Centralförbundet för Socialt Arbete med flera kvinnoorganisationer, kunde tituleras professorska, en titel som hon sällan själv använde sig av men som säkert öppnade en del dörrar i det sociala umgängeslivet. Från 1905 och framåt engagerade hon sig bland annat i fattigvården och barnkolonierna. Hon var även medlem i *Svenska Hem*.
1910 valdes hon in i styrelsen för *Kvinnornas diskussionsklubb* där Elin Wägner var sekreterare.
1911 utarbetade Signe tillsammans med Anna Lindhagen och Inez Laurell en petition till Kungl. Maj:t om försumliga försörjare samt angående utom äktenskapet födda barns och deras mödrars rättsliga ställning.
1912 startade hon på eget initiativ, efter dansk förebild, *Hemmet för ensamställda mödrar* i Stockholm.
1914 fick hon ett stipendium från Fredrika Bremerförbundet för studier av välfärdsanordningar vid industriella företag berörande kvinnor och minderåriga.
1916 ingick hon i den grupp som hade beslutanderätt om hur Fords donation till Stockholms fattiga skulle fördelades.
I slutet av 1916, efter att ha köpt en tomt i Laknäs, åkte hon, under brinnande världskrig, transsibiriska järnvägen till sin man i Kina. Under vistelse där beslutade sig paret för att skiljas (något de hade diskuterar sedan 1911).
Under resan hem 1917 träffade hon den danske ingenjören Carl Gimbel och tycke uppstod. Då Carl arbetade i Kina och skulle återvända dit beslutade Signe sig för att emigrera till Kina med sin dotter. Under tiden i Sverige började hon bygga ett hus på tomten i Laknäs.
Under ett försök 1918 att ta sig till Sverige blev hon fast flera månader i Sibirien på grund av ryska revolutionen och tvingades återvända till Kina. Under sommaren så en väninna till att husbygget fullföljdes.
1919 påbörjade hon en resa med båt via Suez och anlände till Sverige i februari 1920. I december gifte hon och Carl i Köpenhamn och Signe förlorade sittsvenska medborgarskap. Tanken var att hon skulle återvända till Kina med sin nya make men hon kom att resa tillbaka först 1922. Under sin vistelse i Sverige tillbringade hon mycket av sin tid i huset i Laknäs som hon kallade Grangården. Hon hann även med att starta ”kinesiska magasinet” i Stockholm.
1923 reste hon tillsammans med en svenskamerikansk väninna åter till Sverige via Japan-Canada-USA och Danmark. I USA besökte hon i studiesyfte ett antal ”Summer Caps” som senare inspirerade henne att skapa Siljanskolan.
Då hon vistades på Grangården vid årsskiftet 1923/24 knackade en yngre man vid namn Harald Alm på dörren och det sa ”Klick”. När Carl under sommaren 1924 kom till Grangården för att hämta hem sin fru talade hon om att hon förälskat sig i en annan man och ville skiljas.
När skilsmässan från Carl blivit klar 1926 vigdes Signe och Harald av hennes goda vän borgmästare Carl Lindhagen i dennes hem i Nockeby.
Paret påbörjade därefter ett sökande efter försörjning. Det ledden fram till att sedan de döpt om Grangården till Siljansgården kom att skapa Siljanskolan som blev ett kulturcenter sedan man börjat med olika temaveckor med i många fall utländska kursledare. Dessa besöktes av många av tidens stora kulturpersonligheter som bl. a. Sven Stolpe och Alice Lyttkens.

Signe dog i Falun 1945.

2025-03-06

Ragnar A. Söderling hade ingen aning om flertalet dessa förhållanden då han påbörjade kartläggningen av hennes liv efter att ha hört talas om henne tjugofem år tidigare. Berättelsen gjorde att han fascinerades över hennes levnadsöde, då han upplevde att hennes liv hade kantats av olika villkor som hon viljestarkt övervunnit. Han tyckte någon borde skriva en roman baserat på hennes levnadsöde och tipsade en del vänner om idéen att göra en roman eller film. Svaret han fick var alltid ”gör det själv” eller ”kom med ett synopsis”. Då han inte upplevde att det var hans uppgift blev det bara en tanke, men då och då berättade han det han visste om hennes liv (som senare visade sig till stora delar vara felaktiga på detaljnivå även om huvuddragen i historien stämde). Efter att ha gått i pension från en tjänst som lektor i entreprenörskap vid Lunds universitet började han att kartlägga Signe Bergners liv i syfte att skriva en roman baserat på det. Det visade sig att det fanns ett stort antal brev, almanacksanteckningar etcetera bevarade. Det kom att innebära att Ragnar under flera år ägnat stor del av sin vakna tid tillsammans med en död kvinna. Hennes liv var mycket mer äventyrligt än han anat. Resultatet av den samvaron har blivit romanen *Flickebarnet Signe* som är första delen i Trilogin om Signe. Boken är inspirerad av Signes tjugofyra första levnadsår.

Flickebarnet Signe släpptes under Bokmässan i Göteborg den 28 september 2019. Nu skriver han på del II i trilogin som kommer att heta *Professorskan Bergner-Andersson*. För ytterligare information kontakta författaren på ragnar@videpro.se eller 070-494 80 69 Foto på bokens framsida och författaren finns på www.videpro.se.